

Lauksaimniekiem vajadzētu būt dabas sargiem

Esmu biologs ar specializāciju ornitoloģijā, savā profesionālajā dzīvē darbojos galvenokārt divos virzienos – jūras ērgļu pētniecībā un aizsardzībā, kā arī dabas teritoriju atjaunošanā. LDF esmu iesaistīts dažādos projektos, no kuriem nozīmīgākais šobrīd ir saistīts ar interneta kameru izvietojumu pie putnu ligzdām.

LDF ilgstoši strādā, lai mainītu valsts lauku apsaimniekošanas politiku, esot Eiropas Vides biroja (EEB) sastāvā, cenšamies panākt arī ES kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) mainīšanu. Esam pārliecināti, ka pašlaik īstenotā politika nav ilgtspējīga, jo ir primāri vērsta uz industriālās lauksaimniecības atbalstīšanu. Mēģinājumi šo politiku zaļināt diemžēl ir tikai kosmētiski, jo izvēju saraksts ļauj veikt darbības bez būtiska pozitīva pienesuma. Vairāki pētījumi par KLP liecina, ka pašreizējā lauksaimniecības politika neatbalsta dabas daudzveidības saglabāšanu un ir vērsta pret ES pilsoņu interesēm pēc tīras un veselīgas vides. Eiropā daudzviet lauku apsaimniekošanas politika ir novedusi pie tā, ka lauku bioloģiskā daudzveidība ir dramatiski samazinājusies, daudzu vēsturiski parastu lauku putnu skaits Eiropā ir strauji sarucis.

Mūsaprāt, lauksaimniecības atbalsta maksājumiem ir jābūt vērstiem nevis uz industriālās saimniekošanas atbalstīšanu, bet gan uz maksāšanu par sabiedrisku labumu, proti, par veselīgu, ainavisku un bioloģiski daudzveidīgu vidi. Par lauksaimniecības produktiem mēs maksājam vismaz trīs reizes – veikalā, pēc tam ar saviem nodokļiem, no kuriem daļa aiziet lauksaimniecības atbalstam, un visbeidzot arī maksājot par vides atveseļošanas pasākumiem. Tas nav pareizi! Sistēmai vajadzētu būt savādākai – ja no mūsu visu naudas tiek maksāts lauksaimniekiem, tad nozares pienākums būtu saimniekojot ņemt vērā sabiedrības intereses.

Tas, ka Latvija ir ļoti zaļa valsts salīdzinājumā ar citām Eiropas valstīm, ir mīts, kas ļauj slīgt zināmā pašapmierinātībā. Latvija ir astes galā aizsargājamo teritoriju platību ziņā, turklāt vairāk nekā 80 % no valstī esošajiem Eiropas nozīmes aizsargājamo biotopu veidiem netiek pienācīgi aizsargāti. Padomju gadu industriālās saimniekošanas un plānveida meliorācijas atstātā mantojuma dēļ, kā arī pēdējo desmit gadu laikā piekoptās politikas rezultātā mums šodien ir jādomā ne tikai par esošo vērtību aizsardzību, bet jau par to atjaunošanu, un šajā jomā daudz ko var darīt arī lauksaimnieki.

Latvijas Dabas fonds (LDF) ir viena no lielākajām un nozīmīgākajām dabas aizsardzības organizācijām Latvijā. Šogad tai apritēja 25 gadi. Sarunā ar LDF padomes priekšsēdētāju, ornitologu **Jāni Kūzi** skaidrojām, kā lauksaimnieki varētu ieguldīt savu artavu dabas daudzveidības saglabāšanā, kas pašlaik netiek darīts pietiekami aktīvi.

No dabas aizsardzības viedokļa Latvijā būtiskākais drauds pašlaik ir dabisko pļavu izzušana, kas ir tiešs lauksaimniecības politikas rezultāts – no visas LIZ tās aizņem nu jau mazāk kā 1 %. Dabiskās pļavas ir ļoti būtiska mūsu lauku ainavas sastāvdaļa – tās ir ne tikai skaistas, bet arī bioloģiski ļoti vērtīgas. Vajadzīgi līdz pat 40 gadi, lai šāda pļava pēc pārvēršanas aramzemē atjaunotos visā pilnībā.

LDF cenšas būt klāt galvenajos procesos, kas ir saistīti ar lauku politikas veidošanu, tomēr mūsu rokas bieži izrādās par īsām. Cerīgāks un bieži arī produktīvāks darbs ir strādāt ar

.....

JA LIELSAIMNIEKI APTVERTU, CIK LIELU POZITĪVU IETEKMI VIŅI VAR ATSTĀT UZ DABAS DAUDZVEIDĪBU, PAT NECIEŠOT LIELUS ZAUDĒJUMUS!

.....

zemnieku izglītošanu, radot precedentsus un rādot reālus piemērus. Piemēram, pirms pāris gadiem fonds īstenoja *Demo farm* projektu, kura laikā desmit saimniecībās Latvijā tika meklēti risinājumi gudrai saimniekošanai, kas respektē arī dabas aizsardzības prasības. Vienmēr esmu ticējis, ka izglītošana ir tikpat nozīmīgs instruments mērķu sasniegšanai kā likumi un noteikumi. Ļoti daudz var panākt, mainot cilvēku domāšanu. Ja lielsaimnieki aptvertu, cik lielu pozitīvu ietekmi viņi var atstāt uz dabas daudzveidību, pat neciešot lielus zaudējumus! Pricējos par zemniekiem, kas savas saimniecības vērtību saskata ne tikai graudu tonnāžā, bet arī saprot ainaviskās un dabas vērtības – no krūmiem atbrīvo pārsimts gadus vecu ozolu birzi, uztur dabisku pļavu vai izveido mitrzemi, kur ligzdo ķivītes un ziemeļu gulbjī.

Pieļauju, ka cilvēki vienkārši nezina, kā var palīdzēt dabai. Lauksaimnieki bieži domā, ka laba saimniekošana nozīmē apstrādātu un nosusinātu katru mazāko zemes stūrīti. Atvēlot nelielu savas saimniecības daļu dabas vērtībām, var dot tiešām būtisku pienesumu mūsu zemes dabas daudzveidības saglabāšanā.